

De gemeente Groningen en de gevolgen van gaswinning:
Communicatieaanpak aardbevingen bij verschillende scenario's

Gemeente Groningen
Programmateam Aardbevingen
Mei 2017

Inhoudsopgave

<i>Inleiding en kader</i>	<i>pagina 1</i>
<i>Scenario 1 'Geen beving, wel toenemende onrust'</i>	<i>pagina 4</i>
<i>Scenario 2 'LICHTE BEVING'</i>	<i>pagina 8</i>
<i>Scenario 3 'ZWAARDERE BEVING'</i>	<i>pagina 10</i>
<i>Bijlage 1. Kernboodschappen</i>	<i>pagina 12</i>
<i>Bijlage 2. Opzet protocol aardbevingen lichte beving</i>	<i>pagina 14</i>

Inleiding en kader

Hoewel het al langere tijd rustig is, heeft en houdt de gemeente Groningen te maken met de gevolgen van gaswinning. De beving van september 2014 bij Ten Boer heeft er toe geleid dat de tot dat moment meer volgende opstelling werd losgelaten. Sindsdien heeft de gemeente zich binnen dit dossier actiever gemanifesteerd. Tot medio 2015 gebeurde dit binnen de projectdirectie Aardbevingen. Zo is onderzoek verricht naar exemplarische gebouwen, naar HRBE's bij scholen, is een nieuwbouwregeling (in wisselende vormen) van toepassing geworden, wordt bij nieuwbouw geadviseerd om te versterken en is de gemeente in een aantal gevallen gecompenseerd voor de meerkosten, vaak op basis van maatwerk.

Hoewel er nog geregeld schademeldingen zijn, is het sindsdien relatief rustig. Er hebben zich geen bevingen meer voorgedaan die in die zelfde mate voelbaar waren in de stad. Maar de kennis over de kans op aardbevingen is beperkt en de effecten van een toekomstige aardbeving zijn moeilijk te voorspelbaar. Reden te meer om goed voorbereid te zijn op wat kan gebeuren. Bovendien wordt Ten Boer in de nabije toekomst onderdeel van de gemeente Groningen, waarmee Groningen het aardbevingsgebied inschuift.

De gemeente Groningen moet rekening houden met verschillende scenario's als het gaat om de omvang en inhoud van de gevolgen van gaswinning.

Scenario's

In dit stuk gaan we uit van drie scenario's:

1. Scenario 'Geen beving, wel toename onrust': De gemeente Groningen houdt te maken met de mogelijke gevolgen voor imago en schade, zonder dat zich een beving voordoet die in de stad voelbaar is. Wel zijn er vele schademeldingen en dient bij nieuwbouw rekening te worden gehouden met de mogelijkheid van een zwaardere beving.
2. Scenario 'Lichte beving': Er doet zich een beving voor vergelijkbaar met die van 2014. Beperkt voelbaar met weinig direct zichtbare schade. Geen vallend puin of slachtoffers, wel grote aantallen nieuwe schademeldingen.
3. Scenario 'Zwaardere beving': Er doet zich een beving voor waarbij fysiek en zichtbaar direct schade optreedt, voor iedereen voelbaar, met mogelijk vallend puin en slachtoffers.

In elk van deze scenario's is goede communicatie van groot belang. Het overkoepelend doel van communicatie is om:

- Contact met inwoners over risico's en betekenis voor burgers te onderhouden;
- De positie van de stad neer te kunnen zetten en het sterke imago te behouden;
- De interactie tussen gemeente en andere actoren binnen en buiten de gemeente vorm en inhoud te geven;
- De belangen van de stad te behartigen in het brede speelveld van actoren.

Centrale vraag

In deze notitie richten we ons primair op de eerste twee punten; voorkomen van onrust bij inwoners en waarborgen economische continuïteit. De centrale vraag is de volgende:

Maak inzichtelijk hoe de communicatie vanuit de gemeente geïntensiveerd kan worden met het doel om binnen de geschetste scenario's behoud van gevoel van veiligheid bij inwoners te waarborgen en reputatie- en imagoschade bij investeerders en ontwikkelaars zoveel mogelijk te voorkomen.

De interactie binnen en buiten de gemeente met andere actoren, zoals medeoverheden, de NCG, NAM, CVW, kennisinstellingen, pers en gemeenteraad en de belangenbehartiging in hun richting beschouwen we in dit stuk als meer voorwaardelijk van aard. We gaan hier op in waar dat aan de orde is.

Basis op orde

Deze notitie biedt niet alle antwoorden. Daarvoor is de diversiteit binnen en tussen de verschillende scenario's te groot. Wel willen we een aanzet geven om de communicatie aan te scherpen en waar nodig of wenselijk te intensiveren. Daartoe bevat deze notitie aanbevelingen en suggesties.

Communicatie alleen is echter nooit genoeg. De basis moet op orde zijn. Dat betekent bijvoorbeeld dat er inhoudelijk goede regelingen zijn voor bijvoorbeeld compensatie bij nieuwbouw, dat de schadeafhandeling op orde is en dat de communicatie over de sterke kant van de stad vanuit kennis en innovatie gesteund wordt door een programma dat inhoudelijk stevig staat en daadwerkelijk een meerwaarde biedt.

Positie van de stad leidend

De positie van de stad aan de rand van het aardbevingsgebied is leidend voor de aanpak. Als gevolg van deze positie heeft (en houdt) de gemeente Groningen te maken met de gevolgen van gaswinning. De bestuurlijke lijn die tot nu toe is gekozen sluit hierbij aan. Het maakt verdedigbaar dat de stad wel onder de publieke regie valt, maar wel met eigen afspraken, toegesneden op de vraagstukken van de stad.

Tot nu toe heeft de gemeente de stad weg kunnen houden bij de beeldvorming die bij de kerngemeenten overheerst (onveiligheid, ontwrichting). Wel speelt de gemeente een eigen zichtbare rol, binnen het MJP en met eigen contacten met NCG, NAM en ministerie van EZ. Steeds meer is daarbij aandacht voor de eigen kracht en het zelfbewustzijn van de stad, zeker als het gaat om kennis en innovatie (als unieke kans).

Uitgangspunten

Bij de aanpak van de gevolgen van gaswinning staan voor de gemeente Groningen de volgende uitgangspunten centraal:

- **Veiligheid en vertrouwen:** De eerste verantwoordelijkheid van de lokale overheid ligt bij de veiligheid van inwoners. Veiligheid van de inwoners en bezoekers van de stad staat daarom voorop, inclusief de beleving daarvan.
- **Continuïteit:** De Stad Groningen is de spil en de motor van de noordelijke economie. De economische continuïteit van de stad moet worden gewaarborgd. We willen dat Groningen een aantrekkelijke stad blijft om in te leven, te werken, te ondernemen en te studeren.
- **Eigen kracht:** De gemeente Groningen neemt, vanwege de dichte bevolking, de bebouwing en de aanwezigheid van grote instellingen, binnen het aardbevingsvraagstuk een eigen positie in. Dat vraagt om eigen aanpak voor de stad met een gefaseerde aanpak op basis van de eigen kracht van de stad.

- **Van bedreiging naar kans:** De gevolgen van gaswinning zijn ook een kans. Door initiatieven te ondersteunen, partijen bijeen te brengen en kennis te bundelen. Met als doel: Groningen als centrum voor innovaties op het gebied van bouwen, energie en duurzaamheid.
- **Solidariteit:** Solidair met de regio, de stad staat schouder aan schouder met provincie en buurgemeenten bij de aanpak van de gevolgen van gaswinning.

Deze elementen zijn terug te vinden in de kernboodschappen die in bijlage 1 zijn opgenomen, inclusief een aantal punten die de inzet kunnen vormen voor communicatie en lobby.

Gerichte communicatie

De gemeente acteert binnen een speelveld van zeer veel actoren die alle hun eigen (soms gedeelde) belangen hebben. Afhankelijk van de context en de doelgroep kan de boodschap meer gericht zijn op een of enkele van bovenstaande elementen. Hiermee samenhangend richten we de communicatie op concrete onderwerpen, gericht op specifieke doelgroepen. De verschillende scenario's geven daarbij de omvang, boodschap en richting aan. Het sleutelwoord is maatwerk. We kiezen niet voor een brede campagne over de aardbevingen en de stad.

Verloop in scenario's

Scenario's worden gekenmerkt door een specifiek verloop. In de hier gehanteerde scenario's gaan we daarom uit van een contextwijziging. Voor het eerste scenario kijken we naar wat er aan communicatie nodig is op het moment dat ondanks het uitblijven van bevingen er toch meer onrust ontstaat en er een negatief effect optreedt op het gevoel van veiligheid of het imago van de stad. We richten ons daarbij in eerste instantie op inwoners en investeerders/ontwikkelaars. In scenario 2 en 3 gaan we uit van een tijdsverloop vanaf het moment dat een beving plaatsvindt. We maken een onderscheid in de eerste dagen, de eerste weken en de eerste maanden en daarna. Ook hier richten we ons vooral op de doelgroepen inwoners en investeerders/ontwikkelaars.

Scenario 1 'Geen beving, wel toename onrust'

Inleiding

In dit scenario starten we vanuit de huidige situatie. Dat wil zeggen in de situatie dat al langer geen bevingen direct voelbaar zijn in de stad. De gemeente communiceert vooral reactief, mede ingegeven door de keuze niet te veel in het centrum van de aandacht te willen staan vanwege het slappe koord tussen veiligheid en economische continuïteit. Vragen van inwoners worden naar behoren beantwoord, de website bevat nuttige informatie en bij voorbeeld ontwikkelaars is er beperkt voorlichtingsmateriaal beschikbaar. Op dit moment voldoet deze wijze van communiceren over het algemeen. Maar er is wel een kanttekening bij te plaatsen: Mocht zich in de toekomst een zwaardere beving voordoen, dan kan dat de vraag oproepen of de gemeente het risico op aardbevingen voldoende serieus heeft genomen.

In elk geval is het bij toenemende onrust gewenst een meer actieve houding aan te nemen. Het is moeilijk te zeggen wanneer dit moment is aangebroken. Natuurlijk wanneer zich een beving voordoet, maar er kunnen ook andere oorzaken zijn:

- herhaalde berichtgeving in de media waarbij de stad steeds duidelijker in beeld komt;
- acties vanuit de gemeente of NCG rondom versterking en preventieve maatregelen (veiligheid) in de gemeente Groningen;
- de politiek die zich meer en meer begint te roeren (zie bijvoorbeeld momenteel Ten Boer);
- georganiseerde verbanden (maatschappelijke organisaties, wijkorganisaties, bedrijvenverenigingen of bijvoorbeeld kennisinstellingen) zoeken actief de publiciteit.

Communicatiedoelen

- Inwoners gemeente Groningen en ondernemers die willen investeren weten waar ze terecht kunnen met vragen en krijgen deze vragen snel en adequaat beantwoord;
- Zij ervaren zo weinig mogelijk onrust
- Zij kennen de opstelling van de gemeente Groningen in het aardbevingsdossier in hoofdlijnen en hebben hier een positief gevoel bij;
- En voelen zich niet gehinderd om in de gemeente Groningen te (gaan) wonen, studeren, werken of te investeren;
- Ondernemers kiezen voor investeren in de gemeente Groningen vanwege de kansrijke economische mogelijkheden, in het bijzonder op het vlak van kennis, duurzaamheid en innovatie.

Huidige communicatieaanpak

- Het gaat in dit scenario nog meer om vertrouwen dan om het gevoel van veiligheid. Dat vertrouwen kan de goede afhandeling van schades betreffen, maar de manier waarop de lokale overheid pal staat voor haar inwoners staat en doet wat nodig is om hun veiligheid te waarborgen. Volgens onderzoek van de RUG uit 2014 is binnen de aardbevingsproblematiek de gemeente de partij waar inwoners relatief gezien het meest vertrouwen in hebben. Er is geen reden aan te nemen dat dit is veranderd; het vertrouwen in de rijksoverheid lijkt alleen maar te zijn afgenomen. Om vertrouwen te behouden en uit te bouwen moet de gemeente geloofwaardig zijn in haar communicatie. Daar hoort openheid en transparantie bij. Niets

groter maken dan nodig is, maar ook niet verzwijgen of bagatelliseren. Met een nuchtere en zakelijke toon uitstralen dat de gemeente vanuit de eigen kracht en zelfbewustzijn opereert.

- De communicatie die momenteel plaatsvindt is gericht en veelal reactief. De communicatie zorgt vooral voor vindbaarheid van relevante informatie bij vragen van de verschillende doelgroepen. Kenmerkend aan het huidige communicatiebeleid is:
 - communicatie is vooral vraaggericht
 - communicatie is veelal reactief, de actualiteit bepaalt de agenda
 - informatie is vindbaar, helder en begrijpelijk, maar vooral functioneel (zakelijk, gericht op dienstverlening)
 - website speelt een centrale rol

Hierbij zou er meer aandacht kunnen zijn voor de positie van de gemeente Groningen in het aardbevingsdossier. Voeg meer stellingname toe aan de huidige meer functionele informatie, zodat mensen die op zoek zijn naar vragen ook een beeld krijgen van hoe de gemeente zelf aankijkt tegen de aardbevingsproblematiek. Dit versterkt het gevoel dat de eigen gemeente voor de eigen inwoners opkomt.

- Er bestaat weinig beeld van de wijze waarop inwoners meer of minder onrust of gevoelens van onveiligheid ervaren. Ook is onvoldoende duidelijk of alle vragen die verschillende groepen hebben goed in beeld zijn. Meer gerichte monitoring is zinvol. Bijvoorbeeld onder toekomstige studenten, inwoners of ondernemers. Nu komen ook signalen binnen, maar fragmentarisch. Goede monitoring en gericht onderzoek kan een rol spelen bij de inschatting of er toenemende onrust is en in welke richting en waarover vragen leven.

Breid monitoring en onderzoek uit:

- Schakel het stadspanel in en doe dat periodiek om veranderingen in de gevoelstemperatuur in de stad te meten, bijvoorbeeld halfjaarlijks;
 - Maak gebruik van de voelsprietten van de eigen medewerkers en verzamel bij hen informatie die ze opdoen in reguliere overleggen met vertegenwoordigers van de doelgroepen (bijvoorbeeld bij de stadsdeelcoördinatoren, medewerkers die in de wijken actief zijn, medewerkers die contact hebben met ontwikkelaars en potentiële investeerders);
 - Monitor social media en vragen die binnen komen via de website;
 - Maak overzichten van de vragen die binnenkomen bij het KCC;
 - Voer gerichte kortdurende onderzoeken uit, bijvoorbeeld onder ondernemers (kwalitatief onderzoek).
- Ondertussen is ervoor gekozen om het aardbevingsdossier vooral in de lobby zo positief mogelijk te framen (zie ook kernboodschappen in de bijlage). Dat veronderstelt wel dat gezamenlijk binnen de gemeente actief gewerkt wordt aan Groningen als sterk merk (dynamisch, goede omgeving met veel kennis en innovatiekracht, healthy ageing en duurzaamheid als speerpunten). Samenwerking met Marketing Groningen, de kennisinstellingen en het bedrijfsleven ligt hierbij voor de hand. Daar hoort verdere ontwikkeling van inhoud bij, op het gebied van vestigingsklimaat, innovatie en duurzaamheid in de vorm van een concreet aanbod dat als het ware met kop en schouders uitsteekt boven dat van andere steden. Met de oproep tot het instellen van een regionaal ontwikkelfonds en de bijzondere meerwaarde van de gemeente Groningen daarbinnen, is op dit vlak inmiddels een belangrijke stap gezet. Het gaat daarbij behalve om de eerste indruk (beeld, campagne)

om de sociaal economische infrastructuur en in hoeverre bepaalde preposities kunnen worden waargemaakt. 'Be good and tell it'. Maar dus ook 'Tell it and be good.'

- Werk het aanbod van kennis en innovatie verder uit in een aantal concrete speerpunten;
 - Werk hierbij nauw samen met de kennisinstellingen;
 - Ga de samenwerking met Marketing Groningen hierbij aan, of werk zelf een communicatiestrategie uit om het merk Groningen in relatie tot bovenstaande neer te zetten.
- De gemeenteraad wordt op dit moment geïnformeerd bij actuele ontwikkelingen, of naar aanleiding van vragen die vanuit de raad komen. Het is van belang de gemeenteraad goed aangehaakt te houden. Om deze communicatie meer te structureren kan overwogen worden om:
 - In plaats van afhankelijk van de actualiteit, periodiek de gemeenteraad middels een brief te informeren, bijvoorbeeld standaard elk kwartaal;
 - Een begeleidingscommissie vanuit de gemeenteraad in te stellen waarmee periodiek het gesprek kan worden aangegaan, eveneens bijvoorbeeld elk kwartaal.

Wanneer opschalen aan de orde is

Er kan een moment komen dat de communicatie van meer reactief naar meer proactief moet. Hieronder doen we een aantal suggesties. Met welke boodschap is afhankelijk van veel factoren, zoals de ontwikkelingen, de vraag, de doelgroep en de situatie. De algemene kernboodschappen uit de bijlage vormen de basis voor het bepalen van de elementen.

Richting Inwoners 'opschalen':

Het gaat hier om de kanteling van vindbaarheid naar zichtbaarheid. Dit kan door de communicatie met inwoners te intensiveren. In eerste instantie niet stadsbreed, maar alles zoveel mogelijk wijkgericht, in nauw contact en overleg met de stadsdeelcoördinatoren en WIJ-teams (als vooruitgeschoven posten). Bijvoorbeeld door:

- Digitaal loket (website) uitbreiden;
- Gerichte wijkbijeenkomsten;
- Actief persbeleid. Directe lijn met name richting DvhN en ook met RTV-Noord, OOG en Persbureau Tammeling. Maak afspraken en faciliteer. Proactief, niet reactief;
- Inzet stadsberichten (offline) en stadsnieuws (online) en social media;
- Huis-aan-huis themakrant;
- Uitbreiding ondersteunend (voorlichtings-)materiaal voor bijvoorbeeld bouwaanvragen;
- Actief betrekken van de gemeenteraad, stel bijvoorbeeld voor om een begeleidingscommissie vanuit de raad in te richten.

Verder kan een fysiek loket een meerwaarde bieden. Hiervoor is een scala aan mogelijkheden, van onderbrengen bij bestaande loketten, WIJ-teams, tot een eigen zichtbaar loket middenin de stad. Welke vorm is afhankelijk van de vraag.

In contacten met projectontwikkelaars/ondernemers/investeerdere opschalen:

Dit is altijd maatwerk. Als opschalen nodig is, kan gedacht worden aan:

- Een (virtueel) loket voor ontwikkelaars en investeerders, fysiek door te bewaken dat er voldoende kennis in relevante afdelingen aanwezig is, of online, via de website;
- Versterken deskundigheid bij relevante medewerkers in de lijn (bijvoorbeeld EZ of VTH);
- Uitbreiden van ondersteunend materiaal (bv met duidelijkheid over compensatie en voordelen van investeren in Groningen, aantal speerpunten rond energie en duurzaamheid verder uitwerken en uitventen. Ook hier is maatwerk leidend);
- Concreet het aanbod van de kennisinstellingen bundelen in bijvoorbeeld een themakrant en position paper die ook bruikbaar zijn voor lobby en investeerders. Regie op dit proces voeren en apart lobbytraject starten vanuit de netwerken van de bestuurders in de stad, gemeente en instellingen;
- Actief mediabeleid, ook richting vakpers; journalisten bijpraten op gezette tijden.

Goede interne communicatie is een voorwaarde voor heldere externe communicatie. Intensivering van de interne communicatie kan door:

- Uitbouwen en actueel houden van de rubriek Aardbevingen op Intranet;
- KCC en eigen ambassadeurs (met name bij de afdelingen die contacten hebben met doelgroepen) voorzien van actuele informatie;
- Interne voorlichtingsbijeenkomsten (bijvoorbeeld periodieke College Tour Zuiderdiep);
- Vast agendapunt bij relevante overleggen, bijvoorbeeld op de Versnellingstafel gemeente.

Scenario 2 'LICHTE BEVING'

Inleiding

In dit scenario gaan we uit van een lichte beving die onrust veroorzaakt. Waarschijnlijk niet in de gehele stad, maar wel voldoende om op te schalen en direct tot actie over te gaan. Meest waarschijnlijke scenario is dat de beving zelf buiten de stad plaatsvindt. De kans bestaat dat het episch centrum in de huidige gemeente Ten Boer ligt. Vanaf 2019 ontstaat daarmee een nieuwe situatie. Hier gaan we nog uit van de situatie dat (een deel van) de stad trillingen merkt als effect van een lichte beving buiten de huidige gemeente.

Communicatiedoelen

- Inwoners gemeente Groningen weten zo snel mogelijk na een kleine beving wat er is gebeurd en kunnen een inschatting maken van de (beperkte) gevolgen;
- Inwoners en ondernemers ervaren zo weinig mogelijk onrust;
- Zij weten welke acties de gemeente onderneemt om bevingen in de toekomst tegen te gaan en hebben hierover een positief beeld;
- en hebben vertrouwen om in de gemeente Groningen te (gaan) wonen, studeren, werken of te investeren.

Communicatieaanpak

- Ook hier geldt: van vindbaarheid naar zichtbaarheid. Zeker in de eerste uren en dagen. In bijlage 2 is een concept draaiboek voor deze eerste periode opgenomen. Vooral gericht op duiden van de betekenis van de beving en laten zien hoe de gemeente hier mee omgaat.
- Niets verzwijgen of bagatelliseren, maar wel framen binnen de context:
 - dat een dergelijke kleine schok past bij de huidige positie van de stad als gemeente aan de rand van het aardbevingsgebied.
 - dat het de noodzaak van maatregelen zoals het terugdringen van de gaswinning en goede compensatie in bijvoorbeeld een nieuwbouwregeling onderstreept.
- Balans bewaren tussen rust uitstralen en de noodzaak van maatregelen uitspreken: de gemeente is in control is.
- Niet alleen zenden, maar ook luisteren. Social media monitoren, mediaberichtgeving volgen, vragen bij KCC, contacten in de wijken benutten. Monitoren hoe inwoners en (in een latere fase ontwikkelaars en ondernemers) de beving beleven. Actieve terugkoppeling organiseren, bijvoorbeeld via webcare en KCC.
- Verzorgen van heldere en concrete informatie over schadeherstel en -afhandeling.

Communicatie met inwoners

Om de communicatie in dit scenario meer inzichtelijk te maken, is het zinvol om een tijdsverloop te hanteren.

Eerste uren en dagen

- Draaiboek voor situatie lichte beving (bijlage 2);
- Centrale plek website, feitelijke informatie, en duiding. Hier kernboodschappen uit bijlage 1. bij betrekken;
- Inzet Facebook en twitter met webcare;
- Pers, gemeenteraad, NCG, kennisinstellingen zo snel mogelijk informeren.

Eerste weken

- Doorlopend social media en website plus webcare (actief monitoren én reageren via social media);
- Actief informeren via mail nieuwsbrief stadsnieuws en wijkgerichte nieuwsbrieven bij ontwikkelingen, afhankelijk ernst een themanieuwsbrief;
- Stadsberichten in gezinsbode bij ontwikkelingen, eventueel bericht vanuit de burgemeester;
- Afhankelijk van omvang en ernst geregelde persbriefing.

Eerste maanden en daarna

- Website blijft spil in de communicatie;
- Bij toenemende onrust: wijkbijeenkomsten;
- Voldoende aandacht aan interne communicatie en informatieuitwisseling, bijvoorbeeld met EZ en KCC;
- Ondersteunend materiaal op basis van vraag (bv. loket, folder en inhoud website);
- Aan inwoners laten zien dat de gemeente actief opkomt voor haar belangen, op alle niveaus, richting politiek (tav gaswinning en compensatie) en economie (tav aanbod en mogelijkheden gemeente Groningen, voorkomen van neg beeld. bv richting VNO-NCW);
- Last but not least: blijven luisteren en monitoren en op basis daarvan nadere acties bepalen.

Economische continuïteit

- Voor communicatie met ontwikkelaars en investeerders geldt in dit scenario hetzelfde situatie als bij scenario 1. Het gaat hier vooral om herstel van negatieve beeldvorming op de korte termijn en het voorkomen van structureel imagooverlies. Daarbij gaat het om de reputatie die de stad heeft en het beïnvloeden/behouden hiervan, bijvoorbeeld samen met Marketing Groningen. Dit betekent actief optrekken met de grote kennisinstellingen en een gezamenlijk aanbod ontwikkelen in het Akkoord van Groningen.
- In dit scenario kan de lobby geïntensiveerd worden, gecoördineerd als één front vanuit de stad, gericht op snelle en adequate maatregelen. De gemeente is er klaar voor om een kansrijk Groningen echt dichterbij te brengen door het concrete aanbod dat er ligt. Uitbreiden met het argument dat dit echter alleen kans op succes heeft als compensatie en regelingen rondom bestaande en nieuwbouw niet keer op keer tot discussie leiden. Ruimhartige vergoeding dus.

Scenario 3 'ZWAARDERE BEVING'

Inleiding

Het effect van een zwaardere beving is vrijwel onmogelijk in te schatten. Dit kan variëren van een enkele schoorsteen die naar beneden komt, tot de ontwrichting en 'near collapse' van misschien wel honderden panden en vele slachtoffers.

Ongeacht de omvang van zo'n situatie ligt in dit scenario de nadruk op crisiscommunicatie en -informatie, met als doel in de eerste fase:

- Situatie in beeld te brengen;
- Te beoordelen of opschaling nodig is, binnen de eigen organisatie (eigen gemeentelijke kolom), of alsnog daarbuiten;
- Informatie aan de bevolking te geven;
- De beving te duiden naar inwoners;
- Schade te inventariseren.

In dit scenario komt direct de VRG in actie. Daar ligt, zeker in het begin, de regie. Vervolgens gaat het om nazorg. Niet alleen fysiek, maar ook communicatief, gericht op herstel, beperken imagoschade en bevestigen van het beeld van een sterke veerkrachtige stad.

Een opmerking bij dit scenario: Aangenomen wordt dat de kans op een heftige aardbeving die enkel de stad treft erg klein is. Mocht de stad getroffen worden door een zware beving, dan is dat zeer waarschijnlijk altijd het gevolg van een (veel) zwaardere beving elders. Het is aannemelijk dat de stad in dit geval altijd onderdeel is van een groter aardbevings- of rampgebied. Voor de context is het belangrijk hiermee rekening te houden, ook op het vlak van communicatie.

Communicatiedoelen

- Inwoners gemeente Groningen weten zo snel mogelijk na een beving wat er is gebeurd, kunnen een inschatting maken van de vraag wat dit betekent voor hun eigen situatie en weten hoe ze daar naar moeten handelen.;
- Inwoners en ondernemers ervaren dat de gemeente oog heeft voor hun situatie, de regie neemt en hebben vertrouwen in de aanpak van de gemeente;
- Zij weten welke acties de gemeente onderneemt de gevolgen van de beving aan te pakken en hebben hierover een positief beeld;
- en houden (of afhankelijk van de omvang hervinden) vertrouwen om in de gemeente Groningen te (gaan) wonen, studeren, werken of te investeren.

Communicatieaanpak

Het gaat hier om twee fasen: eerste fase rust bewaren en crisiscommunicatie (loopt via VRG), tweede fase actief inzetten op herstel en het verzilveren van kansen voor de stad.

- In de eerste fase gaat het om heldere informatie en duiding. Dit zo snel mogelijk op gang brengen en zorgen voor zoveel mogelijk continuïteit in de communicatie. Goede crisiscommunicatie in de eerste dagen beperkt reputatieschade op termijn. Bij zwaardere klap is alles er op gericht eerst inzichtelijk te krijgen wat de omvang en impact is en vervolgens wat de betekenis is voor de positie van de stad. Voor de eerste uren is vooral goede procescommunicatie van belang: aangeven wat er wanneer gaat gebeuren, welke acties en maatregelen genomen worden.
- De stad is vanaf dat moment aardbevingsgebied. Framing is in dat geval altijd de boodschap allereerst in de richting van slachtoffers (empathie) en pas daarna, maar wel belangrijk dat Groningen een sterke stad is, veerkrachtig en in haar lange historie vaker bewezen heeft rampen te boven te kunnen komen.
- Risico's voor de langere termijn zijn blijvende onrust bij inwoners, investeerders die vertrekken, ontwikkelaars die wegblijven, minder studenten, en op termijn een 'brain drain'. De gevolgen kunnen dus zeer groot zijn. Dat vraagt om gerichte en grootschalige acties voor schadeherstel, maar ook voor behoud van economische continuïteit en wederopbouw.

Communicatie met inwoners

- In dit scenario ligt de coördinatie en regie in eerste instantie bij de Veiligheidsregio Groningen (VRG). Hier wordt dan ook verwezen naar het draaiboek die de VRG hiervoor heeft ontwikkeld
- In de periode daarna blijft de nadruk in de communicatie vanuit de gemeente vooral op *empathie, informatie en duiding*. Contact met de inwoners blijft intensief. Zowel actief (bijvoorbeeld wijkbijeenkomsten, social media, wijknieuws of een stedelijke huis-aan-huiskrant) als reactief (dagelijkse persconferentie, website als centrale bron, KCC).
- Het is belangrijk de verschillende draaiboeken voor deze fase uit te werken, specifiek voor de situatie van een aardbeving, afhankelijk van de omvang van de ramp en afgestemd op de verschillende niveaus van GRIP. Het programmateam Aardbevingen zou hierbij betrokken moeten zijn.

Economische continuïteit

- Veel van wat is gezegd bij de andere scenario's is hier ook van toepassing. Een groot verschil is dat het in dit scenario eerst gaat om herstel en wederopbouw. De communicatie hierover moet vooral in het teken staan van veerkracht, snel herstel, benadrukken dat de economie blijft draaien en dat de stad er uiteindelijk sterker uit komt.
 - Suggestie: de formering van een Taskforce met de kennisinstellingen, grote corporaties, vertegenwoordigers van ondernemers uit de stad, VNO/NCW, en andere overheden (waaronder provincie) die samen bijvoorbeeld een vijfpuntenplan maken voor herstel.
 - Suggestie: dit scenario nu al betrekken bij de samenwerking rond het verzilveren van kansen en het creëren van een aanbod op kennis en innovatie.

Voor het overige geldt boven alles dat dit scenario, nog meer dan bij de andere, een kwestie van maatwerk zal zijn. De omvang en effect van de beving in combinatie met de actualiteit en de mate van onrust bepalen uiteindelijk de boodschap, de doelgroepen en de middelen. Intern snel kunnen

opschalen is een voorwaarde. Een goed voorbereide gemeentelijke kolom, draaiboeken voor verschillende situaties en korte lijnen, intern en extern, bepalen uiteindelijk het succes daarvan.

Bijlage 1. Uitwerking kernboodschappen aanpak gevolgen gaswinning

1. Gemeente Groningen aan de rand van het aardbevingsgebied

De gemeente Groningen ligt aan de rand van het aardbevingsgebied. Met ruim 200.000 inwoners heeft zij een aparte positie in de regio. Niet alleen qua inwonertal, maar ook vanwege de moderne hoogbouw en eeuwenoude monumenten, twee grote ziekenhuizen (UMCG en Martini Ziekenhuis), tal van zorginstellingen, tientallen scholen en twee grote instellingen voor hoger onderwijs, met elk 30.000 studenten (Rijksuniversiteit en Hanzehogeschool) en theaters, winkels en horeca. Naast kenniscentrum is *Stad* ook de motor van de noordelijke economie. Groningen is daarmee een aantrekkelijke stad om in te leven, te werken en te studeren. Een stad die groeit en perspectief biedt voor de omliggende krimp gemeenten. Dat biedt volop kansen.

2. Van een bedreiging naar een kans

Groningen is een sterke en zelfbewuste stad. Zij wil, en kan, een voorname rol spelen bij de aanpak van de gevolgen van gaswinning. Kennisinstellingen en het bedrijfsleven hebben een enorm potentieel aan kennis en innovatiekracht op het gebied van energie(transitie) en aardbevingsbestendig bouwen. Voorbeelden zijn Entrance, Energy Academy en Epi Kenniscentrum. Door vol in te zetten op onze innovatie- en kennisclusters komen oplossingen voor de problemen van morgen binnen handbereik. Richting nul op de meter en onafhankelijkheid van aardgas staan daarbij centraal. Groningen kan voorop lopen op het gebied van energieneutrale bouw en ontwikkeling van alternatieve verwarmings- en energiebronnen. Als voorbeeldregio kunnen we Nederland daarmee een koppositie geven. Om dit mogelijk te maken is extra rijksfinanciering nodig. Daarom bepleit de gemeente Groningen samen met de regio de oprichting van een ontwikkelfonds die deze noodzakelijke energietransitie mogelijk kan maken.

3. Veiligheid voorop

Vóór alles staat de veiligheid voorop. Net als in de rest van Nederland hebben mensen in Groningen er recht op veilig te kunnen leven, wonen, winkelen, werken en studeren, en zich ook veilig te voelen. Dit kan onder druk komen te staan doordat het nog steeds ontbreekt aan duidelijk risicobeleid en kennis over de ondergrond. Zolang niet glashelder is wat wordt verstaan onder veilig en verantwoord, vinden we dat de gaswinning verder omlaag moet. Verder onderzoek is nodig. Deze onderzoeken moeten transparant en openbaar zijn. En waar ingrijpen zoals versterking nodig is, willen we dat dit snel en adequaat gebeurt. Daar hoort een ruimhartige vergoeding bij van de extra kosten voor bestaande en nieuwbouw.

4. Stad en Ommeland samen

Bij de aanpak van de gevolgen van gaswinning staan Stad en Ommeland schouder aan schouder, samen met de Provincie Groningen en de andere gemeenten in de regio. De gemeente Groningen kan vanwege haar schaal en de aanwezigheid van kennis en innovatiekracht een verschil maken. Waar wenselijk en mogelijk draagt de gemeente Groningen dan ook actief bij in het zoeken naar oplossingen en het verzilveren van kansen.

5. Ten Boer bij gemeente Groningen

In januari 2019 gaan de gemeente Groningen en de gemeente Ten Boer samen. Een groot deel van Ten Boer valt binnen het kerngebied. Dit betekent dat de gemeente Groningen vanaf dat

moment bestuurlijk verantwoordelijk is voor de versterkingsopgave van Ten Boer . We werken in aanloop naar de gemeentelijke herindeling nu al intensief samen. Veiligheid van inwoners en kansen voor het gebied staan daarbij voorop. Daarvoor is het nodig dat we snelheid maken met de versterkingsopgave in de regio.

6. Volgende stap nodig in de aanpak

De komst van de Nationaal Coördinator Groningen was de eerste belangrijke stap in de aanpak van de gevolgen van gaswinning. Nu is het tijd om de volgende stap te zetten. Aanvullende afspraken moeten de onafhankelijke positie van de NCG verder versterken. Alleen zo kan echt een verschil gemaakt worden. Dat NAM meer op afstand komt te staan van het proces van schadeherstel en versterking vinden we noodzakelijk. Het is van essentieel belang dat NAM volledig uit dit proces wordt gehaald. Als veroorzaker blijft NAM voor de volle honderd procent aansprakelijk. De rekening blijft voor NAM. Voor de gemeente Groningen is naast een coulante schaderegeling, een goede regeling voor vergoeding van kosten die voortvloeien uit aardbevingsbestendig bouwen essentieel. Want pas als we de aanpak van schadeafhandeling en versterking op orde hebben, kunnen we echt succesvol werken aan een kansrijk Groningen.

Samenvattend naar de inzet voor communicatie en lobby:

De gemeente Groningen wil:

- voor haar inwoners een veilige omgeving om in te leven, wonen, winkelen, werken en studeren;
- dat inwoners zich ook veilig voelen in hun eigen omgeving;
- de gaswinning verder omlaag en aanvullend onderzoek dat transparant en openbaar is.
- de aanwezige kennis en innovatiekracht inzetten bij de aanpak van de gevolgen van gaswinning. Als voorbeeld voor Nederland;
- de oprichting van een regionaal ontwikkelfonds die de noodzakelijke energietransitie mogelijk maakt;
- dat noodzakelijke maatregelen snel en adequaat genomen worden met een ruimhartige vergoeding, zowel voor schadeherstel, bestaande- en nieuwbouw;
- snelheid met de versterkingsopgave in de regio;
- versterking van de onafhankelijke positie van de NCG;
- dat NAM volledig uit het proces van schadeherstel en versterking treedt;
- dat NAM alle kosten blijft betalen.

Bijlage 2. Opzet protocol aardbevingen LICHTE BEVING. Kleine schade, scheuren in gebouwen en kleine beving, voelbaar in de stad

Dit protocol is bedoeld voor de eerste uren wanneer een dergelijke situatie aan de orde is. Dit zijn de situaties waarin de Gemeentelijke Kolom Groningen (GKG) niet actief wordt, maar binnen de gemeente wel actie noodzakelijk is vanwege mogelijk te ontstane onrust.

Wanneer	Wie	Wat	Afstemming
0 Beving		Melding kan via verschillende kanalen binnenkomen, waaronder: <ul style="list-style-type: none"> - VRG obv Twitcident - Eigen waarneming - Eigen organisatie - Social media (evt via SSC) - Pers 	
Binnen 0,5 uur situatie-inschatting	Burgemeester, gemeentesecretaris, lid concernstaf en communicatieadviseur (team aardbevingen)	Telefonisch overleg, <ul style="list-style-type: none"> -Opschalen noodzakelijk? - zo ja: VRG -> regie - zo nee: bijeenkomen bgm, gem. secr. en comm adviseur, bij voorkeur op stadhuis. Overige leden college en GMT worden telefonisch op de hoogte gebracht.	VRG GKG B&W en GMT
+1 uur Actie o.b.v. eerste situatiebeoordeling stad	Crisisteam	Komen bijeen op stadhuis. Contact met gemeentelijke kolom, politie, brandweer en GHOR (volgens GRIP 1).	Gemeentelijke kolom (Stadsbeheer?), brandweer, GHOR, GKG
+1 uur Actie gericht op monitoring stad	Crisisteam	Contact met afdeling communicatie. KCC monitoren op telefoontjes. Online monitoring: continue terugkoppeling, minimaal elk halfuur en doorlopend bij ontwikkelingen.	SSC communicatie social media
+1 uur Beoordeling kracht beving	Crisisteam	Contact met NAM en KNMI	NAM, KNMI
+1,5 uur Eerste beoordeling situatie, communicatie naar buiten.	Communicatieadviseur team aardbevingen iom woordvoerders	Bericht voor website en intranet. Tweet uit vanuit de gemeente met feitelijke informatie voor zover bekend. Bij nieuwsfeiten volgende berichten. QenA naar KCC met laatste informatie (verder doorlopend bij nieuwe ontwikkelingen en inzichten)	
+2 uur omvang wordt duidelijk	Crisisteam/ Communicatieadviseur Burgemeester = woordvoerder	Overweging over persconferentie noodzakelijk is. Boodschap feitelijk, procedureel en invoelend.	SSC, KCC
+ x uur		Inventariseren schademeldingen via NAM/CvVW, publieksdienst gemeente (balie en KCC), eigen organisatie, kennis- en zorginstellingen en woningcorporaties.	NAM/CvVW, Woningcorporaties Gemeente, RUG UMCG Hanzehogeschool
Doorlopend	Communicatie	Nieuws op website en intranet, Tweets met feitelijke en procedurele informatie.	SSC, KCC

+ x uur	Gemeentelijke kolom stad(?)	Nazorg fase van start indien aan de orde...	
---------	-----------------------------	---	--